

ЗАКОН О УПРАВИ

(Неслужбени пречишћени текст¹)

ПОГЛАВЉЕ I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се организација управе институција Босне и Херцеговине у погледу положаја, улоге, структуре, овлашћења и обавеза органа управе и друга питања од значаја за организацију и рад тих органа у вршењу послова управе.

Члан 2.

Послове управе из надлежности Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: БиХ) обављају министарства и управне организације као самосталне управне организације, управне организације у саставу министарстава (у даљњем тексту: органи управе), као и друге институције Босне и Херцеговине основане посебним законом или којима је посебним законом повјерено обављање послова управе.

Одређене послове управе могу обављати предузећа, установе и друга правна лица, кад им је законом повјерено вршење јавних овлашћења (у даљњем тексту: институције с јавним овлашћењима).

Органи управе обављају послове из своје надлежности самостално, у складу са законом и другим прописима.

Члан 3.

Органе управе оснива Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Парламентарна скупштина) на приједлог Савјета министара Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет министара) у складу са Уставом Босне и Херцеговине.

Члан 4.

Органи управе, у оквиру своје надлежности, обезбјеђују ефикасно и потпуно остваривање права, слобода грађана предвиђених у Уставу БиХ (у даљем тексту: Устав) као и у актима наведеним у Анексу I Устава.

Органи управе, у оквиру своје надлежности, сарађиваће са свим међународним механизмима за надгледање људских права установљеним за Босну и Херцеговину и надзорним органима установљеним било којим од међународних споразума наведеним у Анексу I Устава.

---

¹Неслужбени пречишћени текст садржи Закон у управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02) и Закон о измјенама и допунама Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 102/09) - **означен подебљаним словима** и Закон о измјенама и допунама Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 72/17) - *означен косим словима*.

Члан 5.

У органима управе у равноправној употреби као службени језици су босански, хрватски и српски језик.

У поступцима пред органима управе странке се могу користити и другим језиком ако тај језик није један од службених језика и то о трошку органа управе пред којим се води поступак.

Службено писмо у органима управе је ћирилица и латиница.

Члан 6.

Рад органа управе доступан је јавности.

Јавност рада органа управе може се ограничити или искључити само у случајевима утврђеним законом.

Члан 7.

У органима управе обезбјеђује се одговарајућа национална заступљеност државних службеника и запослених у складу са националном структуром становништва, а према посљедњем попису становништва у Босни и Херцеговини.

Члан 8.

Босна и Херцеговина, у складу са законом, одговара за штету коју орган управе нанесе физичком или правном лицу незаконитим радом.

Босна и Херцеговина има право од државних службеника или запослених захтијевати накнаду износа који је исплатила због њиховог незаконитог рада на име накнаде штете, у року од шест мјесеци од дана када је надокнадила штету, ако је штета настала намјерно или крајњом непажњом државних службеника, односно запослених.

Члан 9.

Средства за рад органа управе обезбјеђују се у буџету институција БиХ и међународних обавеза Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Буџет).

Средства за обављање послова управе који се законом пренесу на институције са јавним овлаштењима обезбјеђују се у Буџету.

Приходи који се остваре у обављању јавних овлаштења чине средства Буџета, у складу са Законом о трезору институција Босне и Херцеговине.

ПОГЛАВЉЕ II - ПОСЛОВИ УПРАВЕ

Члан 10.

1. Заједничке одредбе

Органи управе у оквиру своје надлежности врше сљедеће послове:

- 1) Воде политике развоја и спроводе законе и друге прописе;**
- 2) врше управни надзор над спровођењем закона и других прописа;
- 3) доносе прописе за спровођење закона и других прописа;
- 4) предлажу и дају препоруке из области законодавства;

- 5) дају одговоре на питања органа законодавне и извршне власти која се односе на њихову надлежност;
- 6) обављају друге управне и стручне послове одређене законом и другим прописима.

2. Спровођење развојне политике и закона и других прописа

Члан 11.

Органи управе у оквиру својих надлежности воде развојну политику која обухвата утврђивање развојних стратегија и подстицање привредног, социјалног, културног, спортског, еколошког и укупног друштвеног развоја.

Органи управе спроводе законе и друге прописе њиховом непосредном примјеном, рјешавањем управних ствари у управном поступку, доношењем и извршавањем рјешења и других појединачних аката, предузимањем управних мјера и управних радњи, праћењем њиховог спровођења, давањем обавјештења, издавањем стручних упутстава и инструкција за рад, пружањем стручне помоћи, обављањем управног надзора и обављањем других управних послова из своје надлежности.

3. Обављање управног надзора

Члан 12.

У обављању управног надзора органи управе надзиру спровођење закона и других прописа, као и законитост у раду и поступању органа управе и институција БиХ са јавним овлашћењима.

Управни надзор из става 1. овог члана обухвата:

- 1) надзор над законитошћу аката којима се рјешава у управним стварима;
- 2) надзор над законитошћу рада институција са јавним овлашћењима;
- 3) инспекцијски надзор.

Члан 13.

Органи управе у обављању управног надзора, када су зато овлаштени законом, надзиру законитост рада органа управе и институција БиХ са јавним овлашћењима, а посебно управних аката којима се рјешава у управним стварима, и у вези с тим предузимају мјере за које су овлаштени законом.

Члан 13а.

Надзор над законитошћу рада институција с јавним овлашћењима органи управе спроводе рјешавањем у поступку по жалбама, као и контролом остваривања права и обавеза која су у складу са законом пренесене на институције с јавним овлашћењима.

Члан 14.

Органи управе у обављању инспекцијског надзора из своје надлежности остварују непосредан увид у законитост рада, пословања и поступања органа управе, предузећа, установа и других правних и физичких лица у вези са спровођењем закона и других прописа, те предузимају управне и друге мјере за које су овлашћени законом, ради усклађивања утврђеног стања са прописом.

Члан 15.

Вршење одређених послова инспекцијског надзора (експертизе, испитивања и сл.) може се законом, односно подзаконским актом повјерити специјализованом правном лицу, ако су за њихово обављање потребна посебна стручна знања (техничке и друге струке) или примјена научних или посебних метода, које се могу обезбиједити само посебном опремом (лабораторије и др.), а за које не постоје кадровске, техничке и друге могућности да се врше у органу управе.

4. Доношење примјењивих прописа

Члан 16.

Руководиоци органа управе доносе прописе с циљем омогућавања спровођења закона и других прописа из надлежности органа управе којим руководе, када су за то законом овлашћени.

5. Предлагање и давање препорука у погледу закона и других прописа

Члан 17.

Руководиоци органа управе предлажу и дају препоруке у вези са прописима из оквира надлежности органа управе којим руководе или према закључку Савјета министара.

Члан 18.

Органи управе, у припреми нацрта и предлога закона и предлога других прописа из своје надлежности, дужни су прибавити мишљења надлежних органа управе, сталних тијела Савјета министара и стручних институција и спровести поступак јавних консултација, ако је то значајно за дефинисање одређених питања.

Органи управе су дужни да у образложењу нацрта прописа наведу разлоге због којих одређени приједлози и сугестије органа и правних лица из става 1. овог члана нису прихваћени.

6. Одговарање на питања органа законодавне и извршне власти

Члан 19.

Органи управе обавезни су припремати и давати одговоре на питања Парламентарне скупштине, Предсједништва и Савјета министара у вези са извршавањем закона и других прописа из своје надлежности као и о стању и проблемима у области за коју су ти органи основани.

7. Обављање других управних и стручних послова

Члан 20.

Органи управе прате стање у областима за које су основани, а нарочито **спровођење развојне политике** и извршавање закона и других прописа, предузимају мјере за које

су овлаштени или дају препоруке надлежним органима у циљу извршавања закона и других прописа.

Органи управе прате стање у областима за које су образовани на основу података које сами прикупљају када су за то овлаштени законом, као и података које прикупљају, обрађују и достављају други органи и правна лица, на захтјев органа управе.

На основу података из става 2. овог члана органи управе израђују аналитичке, информативне и друге материјале, а приликом израде тих материјала органи управе сарађују међусобно, а по потреби и са стручним и научним институцијама.

Члан 21.

Ако се законима и другим прописима који се предлажу или приједлозима који су садржани у аналитичким, информативним или другим материјалима које припремају органи управе, захтијевају материјални издаци, органи управе обавезни су да у образложењу тих прописа, као и аналитичким, информативним и другим материјалима, исакажу средства која су потребна за спровођење тих прописа и материјала и одреде изворе из којих треба обезбиједити та средства.

ПОГЛАВЉЕ III - ПОВЈЕРАВАЊЕ ЈАВНИХ ОВЛАШТЕЊА

Члан 22.

Институцијама с јавним овлашћењима може се законом повјерити обављање одређених управних и стручних послова из надлежности органа управе. У оквиру повјерене надлежности институције с јавним овлашћењима одлучују у појединачним стварима о одређеним правима и обавезама грађана, предузећа, установа и других правних лица.

Институцијама са јавним овлашћењима не могу се повјеравати послови инспекцијског надзора осим стручних послова који су од значаја за вршење инспекцијског надзора (експертизе, техничка испитивања и сл.) ако за вршење тих послова органи управе немају техничке и друге услове.

Члан 23.

На институције са јавним овлашћењима сходно се примјењују начела овог закона која се односе на самосталност у раду органа управе, законитост њиховог рада, јавност рада органа управе, употребу службених и осталих језика и писма и друга начела утврђена у **чл. 4, 5, 6, 7. и 8. овог закона.**

Члан 24.

Ако институција са јавним овлашћењима не врши повјерене послове у складу са законом и другим прописом, орган управе који врши управни надзор обавезан је да писмено упозори овлаштени орган те институције и предложи му мјере за рјешавање тог питања, а према потреби, обавезан је да предузме и друге мјере у оквиру својих права и дужности како би се јавна овлашћења обављала у складу са законом и другим прописима.

Члан 25.

Управни надзор над радом институција са јавним овлашћењима у обављању послова управе који су пренесени на те институције врше органи управе из управне области за коју су ти органи основани, у складу са овим и другим законом.

Члан 26.

У вршењу управног надзора над радом институција са јавним овлашћењима, надлежни орган управе има право и дужност нарочито да:

- 1) проводи инспекцијски надзор и у оквиру своје надлежности обезбјеђује законито и благовремено обављање послова;
- 2) рјешава по жалбама против донесених управних аката у вршењу повјерених јавних овлашћења, када је то утврђено законом;
- 3) даје стручна упутства и објашњења за примјену закона и других прописа који се односе на вршење повјерених јавних овлашћења;
- 4) предузима и друге мјере и врши друга права која по закону има другостепени орган управе у управном поступку.

Институција са јавним овлашћењима дужна је надлежном органу управе који врши управни надзор над њеним радом да најмање једанпут годишње поднесе извјештај о вршењу повјерених јавних овлашћења и да на тражење органа управе доставља одређене податке и документа која су од значаја за вршење надзора.

ПОГЛАВЉЕ IV - ОДНОС ОРГАНА УПРАВЕ ПРЕМА ПАРЛАМЕНТАРНОЈ СКУПШТИНИ, ПРЕДСЈЕДНИШТВУ И ИСАВЈЕТУ МИНИСТАРА, МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ ОРГАНА УПРАВЕ, ОДНОСИ ОРГАНА УПРАВЕ ПРЕМА ИЗВРШНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИМА УПРАВЕ ЕНТИТЕТА И БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ОДНОСИ ОРГАНА УПРАВЕ ПРЕМА ОМБУДСМЕНУ ЗА ЉУДСКА ПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. Однос органа управе према Парламентарној скупштини

Члан 27.

Органи управе одговорни су Парламентарној скупштини за законито, потпуно, ефикасно и професионално обављање послова из своје надлежности.

Органи управе имају овлашћења и обавезе да Парламентарној скупштини ради разматрања износе поједина значајнија питања из своје надлежности и да дају препоруке у вези са спровођењем и извршавањем закона и других прописа.

Органи управе обавезни су да на захтјев Парламентарне скупштине подносе извјештаје о свом раду, о стању у области за коју су образовани, о извршавању закона и других прописа **и о спровођењу развојне политике**, да одговарају на питања посланика - делегата Парламентарне скупштине и да у складу са програмом рада, односно на захтјев Парламентарне скупштине, припремају приједлоге закона и друге прописе, аналитичке, информативне и друге материјале.

Органи управе обавезни су на захтјев Парламентарне скупштине предузети одговарајуће организационе, кадровске и друге мјере којима се обезбјеђује ефикасно извршавање послова.

2. Однос органа управе према Предсједништву и Савјету министара

Члан 28.

С циљем обезбјеђивања спровођења закона и других прописа, Парламентарна скупштина, Предсједништво и Савјет министара, у оквиру својих надлежности, могу према органима управе:

- утврдити упутства и смјернице о начину спровођења закона и других прописа,**
- наложити да у одређеном року донесу прописе или предузму мјере за које су овлашћени и утврде рокове за извршавање појединих задатака,**
- наложити органима управе да испитају стање у областима из своје надлежности и да поднесу Предсједништву и Савјету министара извјештај с одговарајућим предлозима.**

Члан 29.

Ради остваривања одговорности органа управе према Предсједништву и Савјету министара, Предсједништво и Савјет министара могу, у оквиру својих надлежности, отворити расправу о раду и одговорности органа управе и утврдити начин испитивања стања у области из њихове надлежности и покренути поступак за смјењивање руководиоца и замјеника руководиоца органа управе.

Члан 30.

Органи управе Предсједништву и Савјету министара, у оквиру њихове надлежности, обавезни су достављати извјештаје о раду као и о стању у областима за које су надлежни, те информације, објашњења, податке, списе и другу документацију потребну за рад Предсједништва и Савјета министара.

Органи управе могу од Предсједништва и Савјета министара, у оквиру њихове надлежности, тражити упутства и смјернице о одређеним питањима спровођења закона и других прописа. Предсједништво и Савјет министара, у оквиру своје надлежности, обавезни су одговарати на тражење органа управе.

Органи управе могу Предсједништву и Савјету министара, у оквиру њихове надлежности, предлагати разматрање одређених питања за које су надлежни и давати предлоге за предузимање потребних мјера.

3. Међусобни односи органа управе

Члан 31.

Међусобни односи органа управе заснивају се на овлаштењима утврђеним Уставом и законом, као и на сарадњи, међусобном информисању и договарању.

У остваривању међусобне сарадње органи управе обавезни су једни другима достављати податке и информације потребне за обављање послова, размјењивати

информације и искуства и оснивати заједничке стручне комисије и друга радна тијела, и остваривати друге облике међусобне сарадње.

Члан 31а.

Органи управе надлежни за послове инспекцијског надзора, осим сарадње из члана 31. овог закона, у спровођењу инспекцијског надзора сарађују са надлежним судовима, тужилаштвима, органима управе и другим органима.

4. Однос органа управе према извршним органима и органима управе ентитета и Брчко Дистрикта БиХ

Члан 32.

Односи органа управе према извршним органима и органима управе ентитета и Брчко Дистрикта БиХ заснивају се на овлаштењима утврђеним Уставом и законом, као и на сарадњи, међусобном информисању и договарању.

Члан 33.

Органи управе имају право од извршних органа, органа управе и других органа ентитета и Брчко Дистрикта БиХ да траже податке, извјештаје и осталу документацију неопходну за вршење својих надлежности утврђених Уставом и законом.

Органи управе су дужни извршним органима, органима управе и другим органима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ да доставе неопходне податке потребне за функционисање тих органа.

5. Односи органа управе према омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине

Члан 34.

Однос органа управе према омбудсмену за људска права БиХ (у даљем тексту: омбудсмен) заснива се на обавезама органа управе, утврђеним Уставом и законом, као и на међусобној сарадњи, информисању и договарању.

Члан 35.

Органи управе обавезни су да омогуће омбудсмену на његов захтјев, несметано испитивање њихове дјелатности, односно рада државних службеника у органу управе.

Органи управе обавезни су да омбудсмену обезбиједи сва службена документа, укључујући и тајна, као и управне списе и обезбиједи сарадњу сваког државног службеника посебно, у прибављању потребних информација, докумената и списка.

Органи управе обавезни су омбудсмену, на његов захтјев, обезбиједити и присуство при рјешавању управних ствари.

Члан 36.

Ако орган управе не поступи по захтјеву омбудсмена из члана 35. овог закона, омбудсмен може од Савјета министара да затражи да предузме потребне мјере према руководиоцу органа управе.

ПОГЛАВЉЕ V - ОДНОСИ ОРГАНА УПРАВЕ ПРЕМА ПРЕДУЗЕЋИМА, УСТАНОВАМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА И СТРАНКАМА

1. Односи органа управе према предузећима, установама и другим правним лицима

Члан 37.

Органи управе у оквиру својих надлежности имају према предузећима, установама и другим правним лицима овлашћења и обавезе предвиђене законом.

Члан 38.

Органи управе сарађују са предузећима, установама и другим правним лицима која су од значаја за рад органа управе или су од интереса за рад наведених органа.

Предузећа, установе и друга правна лица обавезна су на захтјев органа управе достављати податке и информације из своје надлежности.

Поступак подношења захтјева, којим органи управе траже приступ одређеним информацијама од правних лица из члана 37. овог закона, као и утврђивање изузетака код објављивања тражене информације, врши се по одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини.

2. Однос органа управе према странкама

Члан 39.

Органи управе обавезни су да захтјеве странака рјешавају у прописаним роковима. Органи управе обавезни су да разматрају и дају одговоре на представке и приједлоге које им подносе странке.

Члан 40.

Органи управе остварују непосредне контакте са странкама и обавезни су организовати обављање послова од значаја за остваривање права странака на начин и под условима којима се странкама омогућује да што једноставније, брже и ефикасније остварују права и извршавају обавезе код тих органа.

Члан 41.

Руководилац органа управе обавезан је да без одгађања размотри поднијете представке, приједлоге и притужбе странака на неправилан однос државних службеника у органу управе према њима када се обраћају тим органима у циљу остваривања права, односно извршавања својих обавеза.

Руководилац органа управе обавезан је да испита поднесене представке, приједлоге и притужбе ако их оцијени основаним, да предузме законом предвиђене мјере према државном службенику на чији се рад представка односи.

Руководилац органа управе обавезан је у року од осам дана од дана пријема представке, приједлога односно притужбе странци дати писмени одговор о предузетим мјерама у вези са њиховом представком, приједлогом, односно притужбом.

Члан 42.

Органи управе у рјешавању управних ствари не смију од странака захтијевати да прибављају увјерења и друге јавне исправе о чињеницама о којима органи управе или институције са јавним овлаштењима воде службене евиденције.

Увјерења и исправе из става 1. овог члана, орган управе, односно институција са јавним овлаштењима обавезно прибавља по службеној дужности.

Члан 43.

Кад се у управном поступку странка одазове позиву, а без њене кривице службена радња ради које је позвана није обављена, има право да захтијева накнаду насталих трошкова.

О захтјеву одлучује руководилац органа управе закључком у складу са прописима којим се уређује накнада трошкова свједоцима у управном поступку.

Против закључка из става 1. овог члана странка може покренути управни спор код Суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд).

Трошкови из става 1. овог члана исплаћују се на терет средстава за рад органа управе пред којим је вођен управни поступак.

Члан 44.

Одредбе чл. 39. до 43. овог закона сходно се примјењују и на рад институција са јавним овлаштењима када у обављању јавних овлаштења рјешавају о правима и обавезама грађана, јавних корпорација, комора, јавних предузећа (друштава), агенција и других правних лица.

ПОГЛАВЉЕ VI - НАЧЕЛА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ОРГАНА УПРАВЕ

1. Начела организације органа управе

Члан 45.

Унутрашња организација органа управе заснива се на начелу рационалног и ефикасног рада органа управе и начелу обезбјеђења експертног рада органа управе, што укључује и кориштење експертне и техничке подршке постојећих институција.

У циљу реализације ових начела, унутрашњом организацијом органа управе обезбјеђује се:

- рационална организација рада, ефикасно обављање послова и успјешно руковођење органом управе;
- груписање послова у складу са њиховом природом и начином њиховог обављања;
- потпуније обједињавање заједничких и општих послова ради њиховог рационалног обављања и кориштења услуга заједничких служби основаних за потребе свих или појединих органа управе;
- остваривање пуне сарадње органа управе са другим органима, а нарочито са оним органима и институцијама које су установљене за пружање експертне и техничке помоћи.

2. Оснивање органа управе

Члан 46.

Органи управе су министарства и управне организације.

Члан 47.

Органи управе се оснивају и њихова надлежност се утврђује законом који доноси Парламентарна скупштина на предлог Савјета министара.

Органи управе из става 1. овог члана оснивају се на начин који обезбјеђује потпуно и рационално обављање послова управе из оквира надлежности институција Босне и Херцеговине, односно ефикасно остваривање права и извршавање обавеза грађана, предузећа, установа и других правних лица.

Органи управе оснивају се у складу са обимом послова и начелима груписања послова према врсти, сродности и међусобној повезаности и са потребама ефикасног руковођења радом и обезбјеђења самосталности у раду.

Члан 48.

Министарство се оснива за обављање управних и стручних послова из надлежности БиХ у областима у којима органи управе у цјелини или у већем обиму непосредно обезбјеђују извршавање закона и других прописа и одговарају за њихово извршавање.

Управне организације се оснивају за обављање управних и стручних послова чија природа и начин извршавања захтијевају посебну организованост и самосталност у раду.

Члан 49.

За обављање стручних, техничких и других послова за потребе Предсједништва, Парламентарне скупштине, Савјета министара и органа управе могу се основати одређене стручне, техничке и друге службе, као заједничке или самосталне службе.

Органи из става 1. овог члана могу оснивати и друга тијела ради обављања стручних, техничких и других послова, као и тијела за сарадњу са међународним организацијама у складу са обавезама преузетим међународним уговорима.

О оснивању службе из става 1. овог члана за потребе Предсједништва одлучује Предсједништво, за потребе Парламентарне скупштине одлучује Парламентарна скупштина а за потребе Савјета министара и органа управе одлучује Савјет министара.

Службе из става 1. овог члана одлуком оснивају органи из става 2. овог члана **којом се може, ако то природа посла захтијева, одредити да служба има својство правног лица.**

Одлуком о оснивању службе из става 4. овог члана утврдиће се поступак и овлашћење за доношење правилника о унутрашњој организацији службе.

Члан 50.

Управне организације могу се оснивати као самосталне управне организације и као управне организације у саставу министарства.

Управне организације се оснивају у облику управа, агенција, завода, дирекција, института, центара или канцеларија.

Управна организација има својство правног лица.

Члан 51.

Управа се оснива за обављање управних, стручних и других послова из њене надлежности, и то за питања која захтијевају примјену посебних начина рада, а које је неопходно обављати у оквиру органа управе, односно за рјешавање у управним стварима када је за то изричито законом овлашћена, за спровођење управних, односно инспекцијских надзора и за припремање нацрта закона и предлога других прописа.

Агенција се оснива за обављање одређених стручних и других послова из оквира надлежности БиХ који претежно захтијевају примјену стручних и научних метода рада и с њима повезаних управних послова.

Завод се оснива за вршење одређених стручних и других послова који претежно захтијевају примјену стручних и научних метода рада и с њима повезаних управних послова чија природа и начин извршавања захтијева посебно организовање и самосталност у раду.

Дирекција се оснива за вршење одређених стручних послова претежно привредног карактера и с њима повезаних управних послова чија природа и начин извршавања захтијевају посебно организовање и самосталност у раду.

Институт се оснива изузетно, када то одговара природи посла или када се финансирање, осим из државног буџета, врши и из других извора.

Центар се оснива за прикупљање, сређивање и разврставање података од интереса за дјелатност за коју је основан, остваривање сарадње са органима управе као и другим правним лицима, одлучивање у управним стварима за које је основан те за обављање и других послова утврђених законом.

Канцеларија се оснива за обављање управних и стручних послова чија природа и начин извршавања захтијевају посебно организованост и самосталност у раду.

Управне организације могу се оснивати у саставу министарства ако је то потребно због међусобне повезаности послова из надлежности министарства и управе и кад је, поред одређеног степена самосталности у вршењу послова из надлежности управе, потребно обезбиједити усмјеравање и надзор у обављању послова тих управних организација од стране министарства.

3. Унутрашња организација органа управе, стручних, техничких и других служби

Члан 52.

Унутрашња организација органа управе утврђује се правилником о унутрашњој организацији.

Правилник о унутрашњој организацији министарства доноси министар, уз сагласност Савјета министара.

Правилник о унутрашњој организацији самосталне управне организације доноси руководилац самосталне управне организације, уз сагласност Савјета министара.

Правилник о унутрашњој организацији управне организације у саставу министарства

доноси министар на приједлог руководиоца управне организације у саставу министарства, уз сагласност Савјета министара.

У поступку доношења правилника о унутрашњој организацији органа управе, институција Босне и Херцеговине, других правних лица из члана 2. овог закона и служби из члана 49. став 1. овог закона, доносилац правилника дужан је да претходно прибави мишљења Министарства правде, Министарства финансија и трезора и Канцеларије за законодавство Савјета министара.

Правилник о унутрашњој организацији органа управе и служби из члана 49. став 1. овог закона мора бити усклађен са надлежностима прописаним законом, као и са принципима о унутрашњој организацији органа управе, које одлуком прописује Савјет министара.

Члан 53.

Правилником о унутрашњој организацији органа управе утврђују се:

- организационе јединице и њихова надлежност;
- начин руковођења;
- програмирање и извршавање послова;
- овлаштења и одговорности државних службеника у обављању послова;
- укупан број државних службеника и запослених за обављање послова;
- назив и распоред послова по организационим јединицама, са описом послова за сваког државног службеника и запосленог или групу државних службеника и запослених са потребним условима у погледу стручне спреме и других услова за рад на одређеним пословима;
- број приправника који се примају у радни однос и услови за њихов пријем.

Послови органа управе у Правилнику о унутрашњој организацији групишу се према њиховој врсти, сродности, обиму и степену сложености, одговорности и другим условима за њихово обављање.

4. Радни односи у органима управе

Члан 54.

Радни односи у органима управе државних службеника, запосленика и осталих запослених уређују се Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, Законом о раду у институцијама Босне и Херцеговине и другим посебним законима.

5. Руковођење органима управе

Члан 55.

Радом министарства руководи министар, а радом управне организације руководи директор, односно руководилац чији је назив одређен законом о оснивању управне организације.

Министар има замјеника који се именује на исти начин као и министар, с тим да не може бити из истог конститутивног народа из којег је именован министар.

Директор односно руководиоца самосталне управне организације има замјеника, који не може бити из истог конститутивног народа из којег је именован директор односно руководиоца.

Члан 55а.

Након истека мандата министра и замјеника министра, руководиоца и замјеника руководиоца самосталне управне организације, руководиоца и замјеника руководиоца управне организације у саставу министарства и руководиоца и замјеника руководиоца других институција Босне и Херцеговине основаних посебним законом или којима је посебним законом повјерено обављање послова управе, њихова права, обавезе и овлашћења остају на снази до новог именовања на ту дужност. Орган надлежан за именовање руководиоца самосталне управне организације, управне организације у саставу министарства и руководиоца других институција Босне и Херцеговине основаних посебним законом или којима је посебним законом повјерено обављање послова управе у случају престанка мандата именованих руководиоца, из разлога који није истек времена на које је именовано, именоване вршиоца дужности ради обезбјеђења несметаног функционисања институције само ако је замјеник руководиоца спријечен да обавља своју дужност.

Вршилац дужности може бити именован на период који не може бити дужи од три мјесеца.

Изузетно, а ради спречавања настанка штетних посљедица за рад и функционисање институције, орган надлежан за именовање руководиоца и замјеника руководиоца из става 1. овог члана може донијети рјешење о именовању вршиоца дужности руководиоца на још један период од три мјесеца у нарочито оправданим случајевима, као што је случај када поступак именовања руководиоца и замјеника руководиоца није окончан и слично.

Вршилац дужности има сва права, обавезе и овлашћења руководиоца, односно замјеника руководиоца за вријеме обављања те дужности.

Члан 56.

Директора односно руководиоца и замјеника директора самосталне управне организације именује Савјет министара на предлог предједавајућег Савјета министара, ако посебним законом није другачије одређено.

Директора односно руководиоца управне организације у саставу министарства именује Савјет министара на приједлог министра и оба замјеника министра министарства у којем се налази та управна организација.

Посебне услове за именовање руководиоца и замјеника руководиоца из ст. 1. и 2. овог члана утврдиће Савјет министара посебним актом, ако ти услови нису прописани посебним законом, на приједлог Министарства правде Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство правде).

Министарство правде ће обавезно приликом сачињавања приједлога акта из става 3. овог члана консултовати орган управе за који се утврђују посебни услови.

Члан 57.

У руковођењу појединим подручјима рада министру помажу руководећи државни службеници и савјетници министра и замјеника министра.

У министарству се постављају секретар, помоћник министра и главни инспектор.

У самосталној управној организацији и управној организацији у саставу министарства могу се постављати помоћници директора.

Руководећи државни службеници за свој рад одговарају министру, односно директору управне организације.

Члан 58.

Помоћник министра руководи **основном организационом јединицом** (сектором) и одговоран је за кориштење финансијских, материјалних и људских потенцијала додијелених основној организационој јединици.

Помоћник директора самосталне управне организације руководи одређеним подручјем рада или **основном организационом јединицом** и врши друге послове из одређене области које му одреди директор.

Главни инспектор непосредно организује и руководи радом инспектора у одређеној области инспекцијског надзора.

Савјетник министра, замјеника министра и савјетник директора управне организације у саставу министарства врше послове из одређене области рада који подразумијевају одговорност, висок степен стручности и независности у одређеним областима рада у оквиру организационих јединица.

Члан 59.

Начин постављења и разрјешења руководећих државних службеника из члана 57. овог закона уређује се одредбама Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине.

Орган надлежан за именовање рјешењем именује руководиоца и замјеника руководиоца самосталне управне организације, руководиоца и замјеника руководиоца управне организације у саставу министарства и руководиоце и замјенике руководиоца других институција Босне и Херцеговине основаних посебним законом или којима је посебним законом повјерено обављање послова управе.

Орган надлежан за именовање руководиоца и замјеника руководиоца из става 2. овог члана прије именовања руководиоца и замјеника руководиоца дужан је да донесе и рјешење о разрјешењу руководиоца и замјеника руководиоца који су до момента именовања обављали дужност руководиоца и замјеника руководиоца, осим ако посебним законом није другачије прописано.

Ако орган из става 2. овог члана не донесе и рјешење о разрјешењу из става 3. овог члана, даном ступања на снагу рјешења из става 2. овог члана по сили закона престаје мандат лицу које је раније обављало ту дужност.

Ако лице којем је мандат престао у складу с одредбама става 4. овог члана сматра да су му по основу престанка мандата повријеђена права из радног односа, може затражити заштиту тог права пред Судом у року од 30 дана од дана ступања на

снагу рјешења о именовану руководиоца и замјеника руководиоца из става 2. овог члана.

Члан 60.

Правилником о унутрашњој организацији министарства, односно управне организације утврђују се радна мјеста руководећих државних службеника, послови које они обављају и њихова овлаштења у вршењу државне службе.

Руководећи државни службеници остварују своја права, обавезе и одговорности из радног односа сходно прописима који се примјењују на државне службенике у органима управе, ако законом није другачије одређено.

ПОГЛАВЉЕ VII - ОВЛАШТЕЊА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ РУКОВОДИОЦА ОРГАНА УПРАВЕ

1. Руководилац органа управе, његов замјеник, руководећи службеници и службеници са посебним овлаштењима

Члан 61.

Органом управе руководи руководилац.

Руководилац органа управе представља орган управе, организује и обезбјеђује законито и ефикасно обављање послова, доноси прописе и издаје друге акте за које је овлаштен и предузима друге мјере из надлежности органа управе, те одлучује у складу са законом о правима, обавезама и одговорностима државних службеника и запослених у вршењу службе.

Руководиоца органа управе именује и разрјешава орган одређен Уставом и законом.

Руководилац органа управе обавезан је да на основу и у оквиру Устава, закона, других прописа и смјерница Савјета министара савјесно врши повјерену му функцију и лично је одговоран за њено вршење, као и за рад органа којим руководи.

Члан 62.

Руководилац органа управе има замјеника који га замјењује уколико он није у могућности да обавља своја овлаштења и обавезе.

Замјеника руководиоца органа управе именује и **разрјешава** орган који именује руководиоца, ако Уставом и законом није другачије одређено.

О броју замјеника руководиоца органа управе одлучује се прописом о оснивању органа управе.

Члан 63.

Руководиоцу органа управе у руковођењу појединим подручјима рада помажу руководећи државни службеници.

Руководећег државног службеника именује надлежна институција, у складу са Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине.

Члан 64.

Послове инспекцијског надзора и друге значајније управне и стручне послове обављају државни службеници са посебним овлашћењима и одговорностима (у даљем тексту: државни службеници са посебним овлашћењима), које поставља и разрјешава руководилац органа управе, ако законом није другачије одређено.

Државни службеници са посебним овлашћењима постављају се на радна мјеста према Правилнику о унутрашњој организацији органа управе.

Члан 65.

Руководилац органа управе, његов замјеник и савјетник не смију обављати дужност или бити на позицији која доводи до сукоба интереса како је то регулисано Законом о сукобу интереса у институцијама власти Босне и Херцеговине, а руководећи државни службеници не смију обављати дужност или бити на позицији која доводи до сукоба интереса како је то регулисано Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине.

2. Одговорност руководиоца органа управе и његовог замјеника

Члан 66.

Руководилац органа управе и његов замјеник одговорни су ако се у извршавању својих овлашћења и обавеза не придржавају закона, смјерница Парламентарне скупштине, **Предсједништва** и Савјета министара.

У случају постојања одговорности из става 1. овог члана руководилац органа управе и његов замјеник **разрјешавају** се са функције, а **разрјешавање** не искључује кривично гоњење ни одговорност за накнаду штете, ако Уставом или законом није другачије одређено.

Приједлог за **разрјешавање** руководиоца органа управе и његовог замјеника подноси орган одређен Уставом и законом.

Члан 67.

У поступку **разрјешавања** обезбиједиће се руководиоцу органа управе, односно његовом замјенику, да се изјасни о чињеницама због којих је покренут поступак **разрјешавања** као и да даје обавјештења и потребне податке од значаја за утврђивање те одговорности.

Орган надлежан за **разрјешавање** поводом приједлога за **разрјешавање** доноси одлуку којом се утврђује постојање разлога за **разрјешавање** или одлуку којом се одбија приједлог за **разрјешавање**.

Поводом приједлога за **разрјешавање** орган надлежан за **разрјешавање** може, и када нема основа за доношење одлуке о **разрјешавању**, указати на неправилности у раду руководиоца и његовог замјеника.

Орган надлежан за **разрјешавање** може, док траје поступак **разрјешавања**, удаљити од обављања овлашћења и обавеза руководиоца органа управе, односно његовог замјеника.

Против одлуке о приједлогу за **разрјешавање** руководиоца органа управе и његовог замјеника, као и одлуке о удаљењу од обављања функције док се води поступак за **разрјешавање**, не могу се користити правна средства.

Члан 68.

Руководилац органа управе, односно његов замјеник, ако сматра да није у могућности да успјешно обавља повјерена овлаштења и обавезе и не може преузети одговорност за њихово вршење, има право поднијети оставку.

Руководилац, односно његов замјеник остају на дужности до рока одређеног законом или рока који одреди орган надлежан за одлучивање о оставци.

Поднесена оставка не искључује вођење поступка смјењивања из разлога предвиђених у члану 66. овог закона.

ПОГЛАВЉЕ VIII - ДРЖАВНИ СЛУЖБЕНИЦИ, ПОЛИЦИЈСКИ СЛУЖБЕНИЦИ, ОСТАЛИ СЛУЖБЕНИЦИ И ЗАПОСЛЕНИЦИ

Члан 69.

Послове управе у органима управе обављају државни, **полицијски и остали** службеници.

Помоћне и техничке послове за потребе органа управе обављају запослени.

Члан 70.

Пријем државних, полицијских, осталих службеника и запосленика у радни однос у органе управе и институције с јавним овлашћењима као и остваривање права, обавеза и одговорности по основу рада уређује се Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, Законом о раду у институцијама Босне и Херцеговине и другим посебним законима или прописима које доноси Савјет министара, сходно овлашћењима утврђеним законом.

ПОГЛАВЉЕ IX - ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

1. Заједничке одредбе о инспекцијском надзору

Члан 71.

Послове инспекцијског надзора врше органи управе у складу са законом.

Послове инспекцијског надзора обављају инспектори, *као државни службеници са посебним овлашћењима који су самостални у свом раду у границама овлашћења утврђених законом.*

Инспектори су дужни да се стручно образују и усавршавају за обављање инспекцијских послова, на основу програма општег стручног усавршавања инспектора који доноси Агенција за државну службу Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства правде. Програм посебног образовања и усавршавања инспектора у органима који врше инспекцијски надзор доноси руководиоца органа, на основу утврђене потребе за таквим образовањем и усавршавањем.

Кад то потреба службе захтијева, руководилац органа управе може да овласти другог државног службеника органа управе који има одговарајућу стручну спрему да изврши одређене послове инспекцијског надзора, односно да инспектору помаже у обављању надзора, о чему се доноси рјешење.

Члан 72.

Инспектор има исказницу којом доказује своје службено својство, идентитет и овлаштења предвиђена законом.

Министар правде прописује облик и садржај исказнице, а исказницу инспектору издаје руководилац органа управе у којем тај инспектор ради.

Члан 73.

Поступак инспекцијског надзора покреће и води инспектор по службеној дужности.

Свако физичко и правно лице има право да поднесе иницијативу за вршење инспекцијског надзора и предузимање управних мјера за које је инспектор овлашћен законом.

Ако инспектор оцијени да су наводи изнијети у иницијативи основани, дужан је да затражи изјашњење од органа на чији се рад наводи у иницијативи односе или да изврши непосредан инспекцијски надзор.

Ако не добије тражено изјашњење из става 3. овог члана у остављеном року или ако су тражено изјашњење и достављени докази недовољни за неспорно утврђивање чињеничног стања у погледу провјере основаности навода из поднесене иницијативе, инспектор ће извршити непосредан инспекцијски надзор.

Инспектор ће иницијатора обавијестити о исходу поступања по наведеном захтјеву у року од 30 дана од дана пријема иницијативе.

Сваки орган чији рад подлијеже инспекцијском надзору дужан је да инспектору омогући обављање надзора и даје му потребна обавјештења и податке од значаја за обављање надзора.

За тачност и вјеродостојност обавјештења и података из става 6. овог члана одговоран је руководилац органа управе чији рад подлијеже инспекцијском надзору.

Члан 74.

У обављању инспекцијског надзора инспектор има право ~~и обавезу~~ да непосредно прегледа пословне просторије и друге објекте, процес рада, производе и другу робу, исправе и друге документе, као и да обавља друге радње у складу са сврхом инспекцијског надзора (утврђивање идентитета лица, саслушавање, узимање узорака ради анализе и сл.).

Ако се инспектору у обављању инспекцијског надзора онемогућава вршење прегледа или пружи физички отпор или ако тај отпор основано очекује, инспектор може затражити помоћ надлежне полиције која је обавезна пружити потребну заштиту и омогућити инспектору да изврши инспекцијски надзор.

Члан 74а.

Инспекцијски надзор се врши као:

- 1) непосредни инспекцијски надзор и*
- 2) посредни инспекцијски надзор.*

Непосредни инспекцијски надзор врши се непосредним увидом у опште и појединачне акте, услове и начин рада, процес рада, производе и другу робу, исправе и друге документе, као и обављањем других радњи у складу са сврхом инспекцијског надзора у органу чији рад подлијеже инспекцијском надзору.

Посредни инспекцијски надзор врши се увидом у достављене акте, податке и другу документацију органа чији рад подлијеже инспекцијском надзору, ако се на тај начин може неспорно утврдити чињенично стање.

Вршење посредног инспекцијског надзора не искључује могућност накнадног вршења непосредног инспекцијског надзора.

Члан 75.

У обављању инспекцијског надзора инспектор је обавезан поступати тако да се не угрози законом и другим прописом одређена службена тајна.

О сваком *непосредном* инспекцијском надзору инспектор је обавезан *сачинити* записник и у њему навести чињенично стање утврђено инспекцијским надзором.

Записник се сачињава по правилима управног поступка, а доставља се руководиоцу органа чији рад подлијеже инспекцијском надзору.

Члан 76.

Када у обављању инспекцијског надзора утврди да је повријеђен закон или други пропис чије извршење надзире, инспектор има овлаштења и обавезу да наложи слjedeће мјере:

- 1) наредити да се утврђени недостаци и неправилности отклоне у одређеном року;
- 2) наредити предузимање одговарајућих управних радњи које је правно лице, орган управе и институција са јавним овлаштењима обавезан да предузме;
- 3) забранити предузимање радњи које сматра да су у супротности са законом или другим прописом над чијим спровођењем врши надзор;
- 4) изрећи и наплатити новчану казну на лицу мјеста, ако је за то законом овлаштен;
- 5) предузети друге управне мјере и радње за које је законом и другим прописом овлаштен.

Члан 77.

Ако инспектор утврди да је повредом закона или другог прописа учињена повреда радне дужности, прекршај или кривично дјело, дужан је да без одгађања:

- 1) у случају повреде радне дужности - писмено упозна руководиоца органа с учињеном повредом радне дужности,*
- 2) у случају почињеног прекршаја - изда прекршајни налог или надлежном суду поднесе захтјев за утврђивање одговорности због почињеног прекршаја,*
- 3) у случају кривичног дјела - надлежном тужилаштву поднесе пријаву због почињеног кривичног дјела.*

Члан 78.

О предузимању управних мјера из члана 76. став 1. тач. 1), 2) и 3) овог закона инспектор обавезно доноси рјешење. Основ за доношење рјешења представља чињенично стање утврђено у извршеном инспекцијском надзору.

На рјешење из става 1. овог члана овлаштено лице има право да изјави жалбу надлежном органу у року од осам дана од дана пријема рјешења.

Рјешење по жалби мора се донијети најкасније у року од 15 дана од дана пријема жалбе.

Против рјешења донесеног по жалби из става 3. овог члана, може се покренути управни спор код Суда.

Члан 79.

О извршеном инспекцијском надзору и предузетим управним мјерама из члана 76. овог закона инспектор води евиденцију. Садржај и начин вођења евиденције прописује **министар правде.**

Члан 80.

Инспектор може привремено да одузме документе и предмете који у ~~прекршајном~~ или судском поступку могу послужити као доказ, о чему је дужан да изда потврду.

Члан 81.

Инспектор је обавезан да прати спровођење управних мјера наложених рјешењем из члана 78. овог закона и у границама својих овлаштења да обезбиједи њихово спровођење.

Ако инспектор не може обезбиједити спровођење управних мјера на начин и у року како је рјешењем одређено, дужан је да о томе обавијести без одгађања руководиоца органа управе који је обавезан да предузме мјере ради обезбјеђења спровођења наложених мјера.

Члан 82.

Инспектор може предузимати и одговарајуће превентивне активности у циљу спречавања наступања штетних посљедица због недостатка и неправилности у спровођењу закона и других прописа чије извршење надзире као што су: упозорење физичким и правним лицима на обавезе из прописа, указивање на штетне посљедице, предлагање мјера за отклањање њихових узрока и слично.

Органи управе, институције с јавним овлашћењима, друга правна и физичка лица, којима су рјешењем из члана 78. овог закона наложене мјере, обавезни су поступати по наведеном рјешењу.

2. Управна инспекција

Члан 83.

Послове управне инспекције над извршавањем овог закона, закона који се односе на државне службенике и запослене органа управе, управни поступак и посебне управне поступке, као и канцеларијско пословање у органима управе врши *Министарство правде.*

Послови управне инспекције обављају се и у другим подручјима у којима је посебним законом утврђена надлежност за обављање послова управне инспекције.

Послове управне инспекције из става 1. и 2. овог члана непосредно врше управни инспектори.

Управни инспектор је дипломирани правник VII степена стручне спреме, односно носилац квалификације високог образовања првог, другог или трећег циклуса Болоњског система студирања вреднованог с најмање 240 ECTS бодова, са положеним стручним управним испитом за државне службенике органа управе, најмање четири године радног искуства на управним пословима, који испуњава и друге услове прописане за рад државних службеника.

Члан 84.

Управни инспектор у вршењу инспекцијског надзора над извршавањем закона и других прописа врши надзор нарочито у погледу:

- остваривања права и правних интереса ~~и извршавања обавеза грађана~~, јавних корпорација, комора, јавних предузећа (друштва), агенција и других правних лица у управном поступку;
- примјене прописа који се односе на организацију и начин рада органа управе;
- радних односа у органима управе и институцијама с јавним овлашћењима, те испуњавања услова лица која раде на пословима управног рјешавања;
- рјешавања управних ствари у прописаним роковима;
- правилности примјене прописа у управном поступку;
- начина прикупљања доказа у управном поступку, а посебно доказа који се прибављају по службеној дужности;
- спровођења извршења рјешења;
- пружања правне помоћи грађанима, јавним корпорацијама, коморама, јавним предузећима (друштвима), агенцијама и другим правним лицима у управном поступку;
- вођења евиденције о управним предметима;
- примјене прописа о канцеларијском пословању.

Члан 85.

Ако управни инспектор утврди да утврђене неправилности и недостаци у раду произилазе из разлога нестручности државног службеника за обављање послова на који је распоређен, предложиће руководиоцу органа управе да тог државног службеника распореди на друге послове.

Члан 86.

У вршењу *непосредног* инспекцијског надзора управни инспектор саставља записник о извршеном инспекцијском надзору, који нарочито садржи утврђено чињенично стање и неправилности и недостатке у раду, те примјерак записника доставља руководиоцу органа управе или установе а по потреби и Савјету министара.

Члан 87.

Ако управни инспектор у вршењу инспекцијског надзора утврди да је повријеђен закон или други пропис дужан је донијети рјешење и њиме наложити мјере из члана 76. овог закона.

Рјешење из става 1. овог члана управни инспектор ће донијети у року од 15 дана од дана извршеног непосредног инспекцијског надзора, односно код посредног инспекцијског надзора у року од 15 дана од дана пријема у рад достављених аката, података и друге документације органа чији рад подлијеже инспекцијском надзору, ако се на тај начин може неспорно утврдити чињенично стање.

Против рјешења из става 1. члана 78. овог закона руководиоца органа управе и институције са јавним овлашћењима може у року од осам дана од дана пријема рјешења изјавити жалбу **министру правде**.

Жалба на рјешење из става 1. овог члана одгађа извршење рјешења.

Против рјешења **министра правде** може се покренути управни спор код Суда.

Члан 88.

Ако управни инспектор утврди да се повредама закона и других прописа грађанима, јавним корпорацијама, коморама, јавним предузећима (друштвима), агенцијама и другим правним лицима онемогућава остваривање њихових права и правних интереса у прописаним роковима, или на други начин, обавезан је, да о томе, без одгађања писмено упозна Савјет министара, да укаже на посљедице које су из таквог стања наступиле или би могле наступити и да предложи предузимање одговарајућих мјера.

Члан 89.

Грађани, јавне корпорације, коморе, јавна предузећа (друштва), агенције и друга правна лица имају право да се, ради заштите својих права утврђених овим законом и другим прописима, обраћају усмено или писмено управном инспектору у свим случајевима кад им се на било који начин отежава да брзо и једноставно остварују своја права и правне интересе или извршавају своје обавезе код органа управе, агенције или институције са јавним овлашћењима, а нарочито:

- 1) ако им се у законом прописаном року не рјешавају захтјеви и жалбе у управном поступку;
- 2) ако се од њих тражи да у управном поступку доказују чињенице увјерењима и другим јавним исправама које је по службеној дужности обавезан да прибавља државни службеник који води управни поступак;
- 3) ако им се не извршавају управни акти донесени ради остваривања права и правних интереса у управном поступку;
- 4) ако им се не пружа правна помоћ у остваривању права и правних интереса и у извршавању обавеза у управном поступку.

Управни инспектор обавезан је одмах поступити по захтјеву из става 1. овог члана на начин утврђен одредбама члана 73. став 3. овог закона.

ПОГЛАВЉЕ X - СРЕДСТВА ЗА РАД ОРГАНА УПРАВЕ

Члан 90.

Средства за рад органа управе исказују се у Буџету, који доноси Парламентарна скупштина, на приједлог Предсједништва, а на препоруку Савјета министара.

Средства за рад органа управе чине: средства за плате и накнаде, средства за материјал и услуге, капитални издаци и програми посебне намјене.

Приходи које органи управе остваре својом дјелатношћу чине буџетска средства.

Средства за плате

Члан 91.

Органи управе стичу средства за плате државних службеника и запослених, у складу са Правилником о систематизацији послова и задатака као и зависно од броја и структуре запослених.

Плате државних службеника и запослених у органима управе уређују се посебним прописом донесеним на основу закона.

Средства за материјал и услуге

Члан 92.

Средства за материјал и услуге служе за:

- набавку потрошног материјала, ситног инвентара и исплату трошкова гријања;
- исплату трошкова за електричну енергију и одржавање чистоће у радним просторијама;
- исплату трошкова за поштанско-телефонске услуге, закуп и редовно одржавање просторија;
- набавку стручних публикација, литературе и штампање службених материјала;
- исплату путних и других трошкова који представљају лична примања а који се по посебним прописима признају органима управе;
- исплату других трошкова потребних за вршење дјелатности органа управе;
- исплату накнаде за покриће издатака за исхрану државних службеника и запослених у току рада, накнаде за превоз државних службеника и запослених на посао и са посла, накнаде за кориштење годишњег одмора и друго;
- исплату трошкова осигурања и других капиталних издатака.

Члан 93.

Средства за материјал и услуге који су заједнички за два или више органа управе (гријање, електрична енергија, одржавање радних просторија и сл.) додјељују се, по правилу, органу или служби у чијем је дјелокругу вршење послова који чине заједничке трошкове, о чему одлучује Савјет министара на приједлог **министра финансија и трезора**.

Програми посебне намјене

Члан 94.

Програми посебне намјене служе за подмирење одређених посебних потреба у вези са радом органа управе.

Средства за Програме из посебне намјене могу се користити непосредно из Буџета или пренијети на посебан рачун органа управе.

Капитални издаци

Члан 95.

Капитални издаци за:

- инвентар и друге покретне ствари;
- издаци намијењени за набавку опреме.

Члан 96.

Орган управе може средства за капиталне издатке користити заједно са другим органима управе и другим институцијама.

Савјет министара може утврдити да се поједина средства из става 1. овог члана обавезно заједнички користе за све органе управе или за два или више органа управе и одредити начин заједничког кориштења тих средстава.

Члан 97.

Министарство финансија и трезора доноси прописе и опште акте о материјално-финансијском пословању органа управе.

ПОГЛАВЉЕ XI - ПРОПИСИ И ДРУГИ АКТИ ОРГАНА УПРАВЕ

Члан 98.

Органи управе доносе опште акте из своје надлежности у циљу омогућавања извршавања закона, те доносе појединачне акте.

Органи управе могу доносити акте из става 1. овог члана, само кад су за то изричито овлаштени законом.

Члан 99.

Општи подзаконски правни акти, у складу с овим законом, јесу: правилници, упутства, наредбе и инструкције.

Правилник је пропис о спровођењу, којим се разрађују поједине одредбе закона или прописа које доноси Савјет министара, ради осигурања правилне примјене тих закона или прописа.

Упутством се одређује начин на који органи управе и институције с јавним овлашћењима извршавају поједине одредбе закона или другог прописа.

Наредбом се наређује или забрањује неко поступање у конкретној ситуацији, која има општи значај.

Инструкцијом се усмјерава организација послова и начин рада запослених у органима управе и институцијама с јавним овлашћењима на примјену појединих одредаба закона или прописа које доноси Савјет министара.

Општи акти из ст. 2, 3, 4. и 5. овог члана објављују се у "Службеном гласнику БиХ".

Руководилац органа управе и институције с јавним овлашћењима може одлучити да се поједини општи подзаконски правни акти из овог члана, донесени за интерну употребу, не објављују у "Службеном гласнику БиХ", с тим да се они обавезно објављују на интернетској страници и на огласној табли органа управе и институције с јавним овлашћењима.

ПОГЛАВЉЕ XII - НАДЗОР НАД СПРОВОЂЕЊЕМ ЗАКОНА

Члан 100.

Надзор над спровођењем овог закона врши **Министарство правде**, путем управне инспекције.

О начину вршења надзора из става 1. овог члана примјењују се одредбе од чл. 83. до 89. овог закона.

ПОГЛАВЉЕ XIII - ПРИМЈЕЊИВАЊЕ ОДРЕДАБА ОВОГ ЗАКОНА НА ИНСТИТУЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 101.

Одредбе овог закона о средствима за рад органа управе примјењују се на институције Босне и Херцеговине које се финансирају из буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине, ако за поједине институције законом није другачије одређено.

Одредбе овог закона о руководиоцима органа управе, њиховим замјеницима и руководићим државним службеницима сходно се примјењују на руководиоце, њихове замјенике и руководиће државне службенике у стручним службама органа управе и других органа, ако законом није другачије одређено.

ПОГЛАВЉЕ XIV - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 102.

Новчаном казном од 2.000 КМ до 8.000 КМ казниће се за прекршај **институције с јавним овлашћењима:**

- ако на захтјев органа управе не достави извјештај, податке и информације из области своје дјелатности (члан 26. став 2. и члан 38. став 2.);
- ако захтјев странака не рјешавају у прописаним роковима (члан 39.);
- ако не поступи по поднесеној представи, приједлогу или притужби странке и у прописаном року не дају писмени одговор (члан 41.);
- ако по службеној дужности не прибављају увјерења и друге јавне исправе о чињеницама о којима се води службена евиденција или ако захтијевају да странке прибављају та увјерења и јавне исправе (члан 42.);
- ако инспектору онемогућавају вршење инспекцијског надзора и не дају му потребне податке и обавјештења (члан 74. став 3.);
- ако не поступи по превентивним мјерама инспектора или по рјешењу инспектора (чл. 76. и 78.);
- **ако се грађанима и институцијама с јавним овлашћењима онемогућава или отежава остваривање њихових права и правних интереса (члан 89. став 1. овог Закона).**

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 200 КМ до 1.000 КМ и одговорно лице у органу управе, агенцији или институцији са јавним овлашћењима.

Новчаном казном од 200 КМ до 1.000 КМ казниће се управни инспектор ако не поступи по захтјеву из члана 89. став 2. овог закона.

Члан 103.

Новчаном казном од 1.000 КМ до 4.000 КМ казниће се за прекршај **институције с јавним овлашћењима**, ако органу управе не достави у прописаном року тражене податке или акте у вези са поступањем у управном поступку, вршењу управног надзора или праћењем стања у одређеној области.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 200 КМ до 800 КМ и одговорно лице у **институцији с јавним овлашћењима**.

Члан 104.

Новчаном казном од 150 КМ до 500 КМ казниће се за прекршај одговорно лице у органу управе ако не поступи по одредбама чл. 11., 35., 39., 41., 42., 43., 70., 79., 81. и члану 89. овог закона.

Члан 105.

Одговорним лицем у органу управе у смислу чл. 102. до 104. овог закона сматра се руководилац органа управе, инспектор, као и државни службеник који је задужен да непосредно изврши одређени посао, а није извршио тај посао или је извршио радњу супротно датој обавези.

Члан 106.

Поступак за прекршаје по одредбама овог закона спроводи институција одређена законом.

Средства која органи из става 1. овог члана наплате изрицањем новчаних казни у прекршајном поступку, који спроведу на основу овог закона или другог закона, приходи су Буџета.

ПОГЛАВЉЕ XV - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 107.

Савјет министара прописаће начела за утврђивање унутрашње организације органа управе, као и канцеларијско пословање у органима управе у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Министар правде донијеће Правилник о форми и садржају исказнице инспектора органа управе Босне и Херцеговине и садржају и начину вођења евиденције о извршеним инспекцијским прегледима, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Руководиоци органа управе који су у складу са одредбама члана 61. овог закона овлаштени за доношење прописа за спровођење појединих одредби овог закона донијеће те прописе у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 108.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да се примјењује Закон о државној управи у Републици Босни и Херцеговини ("Службени лист РБиХ", број 26/93, пречишћен текст).

Члан 108а.

Овлашћује се Уставноправна комисија Представничког дома да у сарадњи са Уставноправном комисијом Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине припреми приједлог службеног пречишћеног текста Закона о управи и достави га домовима Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ради утврђивања службеног пречишћеног текста Закона у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 109.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а објавиће се и у "Службеним новинама Федерације БиХ" и у "Службеном гласнику Републике Српске".

***

"Службени гласник БиХ", број 102/09

Члан 52.

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

***

"Службени гласник БиХ", број 72/17

Члан 25.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".